

Istoricul localitatii

2011-10-03 13:43:18

Cercetarile arheologice au evidentiat la Bozioru o mare continuitate de locuire, in neolitic, eneolitic (cultura Gumelnita), epoca bronzului (cultura Monteoru), in ambele epoci ale fierului si a populatiilor geto-dacice (asezari de tip dava: vatra Scaienilor, Siliste, Gavanele). Pestera de langa Satul Nucu contine urme de locuire din epoca bronzului si din secolele VI - IV i.H.

Numele comunei provine de la satul de resedinta. Bozioru este - ca si hidronimul Buzau un nume de origine traca, format din radicalul buz, buzi + sufixul latin -olus. Prin rotacizare inainte de sec. al VII-lea s-a ajuns la forma Bozioru, cu diminutivul Buzaioru, adica Buzaul cel mic. Ca multe nume vechi si acesta a fost intai dacic, apoi slav. Bozioru este un toponim motivat, format pe terminologia populara si contine caracteristica cea mai izbitoare (atunci) a locului: prezenta unui plante denumite "boziu".

Pe langa vechime, are o incontestabila singularitate: nici un alt sat din tara nu l-a purtat si nu-l poarta, desi nume inrudite sunt multe. In plus, Bozioru este un nume unic deoarece in intreg spatiul romanesc (inclusiv diaspora) nu a fost si nu este intalnit.

Dupa instaurarea regimului comunist, intrucat autoritatile au vrut sa stearga orice urma a fostei clase conducatoare, a fostului regim capitalist, a fost schimbat numele comunei, crezandu-se ca acesta provine de la familia foarte instarita Bozioreanu, care a fost persecutata in perioada respectiva. De aceea, intre anii 1952 si 1968, comuna s-a numit Rau.

Fizionomia distincta a Comunei Bozioru o dau doua realitati complexe ale locului: vestigiile rupestre de la Nucu - Alunis si apele minerale ale zonei. Vestigiile rupestre reprezinta un fenomen spiritual, istoric si social unicat, marturie a unui trecut indepartat.

Aici au fiintat din vechime, iar ruinele lor dainuie, grote, adaposturi primitive in piatra cu rol de locuire si strajuire, altare de ruga, lacasuri cu functii magico-religioase si biserici crestine sapate integral sau partial in stanca. Peretii lor contin urmele unor practici si traiuri spirituale de peste 3 milenii. Zona se leaga de inceputul patrunderii crestinismului in aceasta zona, un crestinism popular in forma latina, dar ingloband si unele „supravietuiri pagane” (M. Eliade). Paleo-crestinismul a avut aici "un vestit ansamblu sihastresc... cel mai vechi centru calugaresc din Carpati". Modestele lacasuri de sub streasina muntilor, in numar de 12 si alcatuind, „desi, in mic, un alt Sfant Munte, romanesc”, au edificat o traditie de vietuire monahala hotaratoare apoi in declansarea renasterii isihaste - „cel mai important fenomen spiritual din ultimele 3 secole ale celui de-al doilea mileniu al crestinismului”. Scolile manastiresti, bibliotecile si activitatile culturale au in scris printre sursele active ale culturii romanesti vechi si acest minuscul centru din Subcarpatii Buzaului. Prin intermediul lucrarilor scriitorilor Al. Odobescu si P. Chihaiia („Vestigiile rupestre din Muntii Buzaului” si respectiv „Spiritualitate si istorie la intorsura Carpatilor” - 1983) sihastrile rupestre de la Nucu au devenit cunoscute pe plan national si international.

Reputati teologi (D. Staniloea, I. G. Coman, Em. Popescu) si istorici romani (C. Giurescu, V. Candea si V. Boroneant) au facut referiri asupra lor in diverse lucrari.

Dintre satele comunei, Scaieni are cea mai mare vechime. Dupa legenda, inceputurile i se pierd in negura timpurilor. La vale de

acesta, in Siliste, ar fi fost candva un sat tataresc. Satenii "au dat o mana de ajutor" in batalia de la Posada (1330), iar dupa lupta "s-a pripasit" un mos Scaian, Sacuian sau Stoian cu ceata lui de "ungureni". Pastrandu-se "la sanul domniei" (altfel nu se putea, de vreme ce era vechi sat de cordon), scaienarii repeta ajutorul si la Rovine (1394), primind acum rasplata domneasca. Toti batranii stiu ca mosia Scaieni a fost danie domneasca data inaintasilor de Mircea cel Batran. Faptul se confirma prin traditie si documentar, acte tarzii referindu-se la "hrisovul raposatilor domni Mircea Voievod si Mihnea Voievod". Dar hrisoavele pierind, intariri ale lor dadusera Radu de la Afumati (1524), Moise Voievod (1529-1530), Petru cel Tanar (1559-1568) si Matei Basarab la 1651. Scrise unele dupa altele si pierdute, cu exceptia ultimului, toate precizau ca se daduse mosie ohabnica in veci Scaienilor "pentru dreapta si credincioasa slujba".

Numele satului apare si in variantele fonetice Scaiani, Sacuiani. Ultima evoca primele veacuri din mileniul al doilea cand ardeleni persecutati trec muntii si se stabilesc la noi.

Ambele sunt toponime sociale provenite din antroponime, numele satelor vechi venind de la al cneazului (boierului) cu sufixele -esti, -eni (-iani), pluralele lui -escu si -(e)anu, care indica originea personala a locuitorilor, descendenta celui ce a intemeiat sau stapanit satul. Daca legendele si documentele arata vechimea Satului Scaieni, numele, prin forma sa lingvistica, il arata ca pe unul dintre cele mai vechi din zona.

Despre intemeiere, se istoriseste legenda celor 9 capitani ai lui Negru Voda care l-au ajutat sa alunge tatarii dupa care au fost rasplatiti cu mosii, devenind intemeietorii satelor Sibiciu, Colti, Bozioru, Balanesti, Braesti, Goidești, Lopatari, Beslii si Manesti. In comparatie cu realitatile arheologice si reperele istorice precizate mai sus, atestarile documentare apar tarziu, in sec. al XVI-lea. Primul sat atestat documentar este Ulmet, in anul 1515, intr-un hrisov din timpul lui Neagoe Basarab. Numele acestui domn (1512- 1521) apare si in pomelnicul de la Agaton. In anul 1524 Radu de la Afumati innoieste dania catre Scaieni. Acte tarzii care citeaza din acest hrisov atesta existenta schiturilor de la Nucu, cu nominalizarea Agatonului, Varful Boziorului, Varful Cicilii si a satelor Nucu si Scaieni. Intre 1543-1547 registrele vamale ale Brasovului au consemnat oameni din Scaieni intrati cu marfa in oras. La 1587 Mihnea Turcitul daruieste mosie manastirilor Motnau, Agaton si Bogoslov. In 1596 Mihai Viteazul ctitorestea manastirea Sf. Gheorghe, atestata in acte la 1638, cu Gavanele, Vornici, Profiru. Satul Bozioru fusese intemeiat de cetele Torcea si Spoiala din mosnenii Scaieni la sfarsitul sec. al XVI-lea. Minciunestii se deplasasera spre estul mosiei, la Ulmet si Mosesti. Bozioru e atestat la 1684 cand Vasile Bozioreanu isi vinde ocina lui Mihalcea, sluger din Candesti. In 1699 se vede mai clar dependenta de Scaieni, data la care s-au vandut 60 de stanjeni, reprezentand o "ocina buna si dreapta la Bozior in Scaieni.

Schiturile si mosnenii au avut mosii distincte. A mosnenilor incepea sub Dalma si ajungea in apa Bascii, inconjurand pe 2 parti trupul de 500 ha al schiturilor, gol, stanci, padure si fanete, in nord, la hotarul cu Gura Teghii si Braesti. Ca sat mosnenesc, Scaieni "umbla pe 6 mosii". Prin mostenire cetasi se inmultesc, venitul e mic, iar prin infratiri si vanzari "la vreme de foamete" mosnenii si pamantul lor scad. Documentele sec. XVII-XIX sunt zapise de vanzare - cumparare, carti de judecata si hotarnicie, de blestem pentru aflarea hotarelor, danii, infratiri. Ele vorbesc de incalcari si mutari de pietre, de invoieli si marturii de stapanire etc. Analiza mutatiilor imobiliare releva faramitarea mosiilor mosnenilor si manastiresti si inchegarea treptata a unor mari domenii ale boierilor Candesti, ajunse apoi de la cpt. C-tin Filipescu la Ianache Vacarescu si date de el ca zestre fiicei si ginereului - marele logofat N. Baleanu.

Principalele resurse locale au fost piatra si lemnul, exploatarea acestora creand ocupatii pentru valorificarea lor: cresterea vitelor si lucrul pamantului, cu accent pe pomicultura. Imputinati, mosnenii s-au amestecat cu clacasi, majoritari la Ulmet, Izvoarele, Gavanele si Nucu. Prin plecari si depopulare naturala, unele sate au ramas pustii - Piatra si Gornet. In urma impropietarilor s-a atribuit pamant in camp, la 150 km [distan?a de sate], fapt ce a dus la renuntarea la pastoritul transhumant (pendularea cvasi-permanenta intre deal si ses), locuitorii incepand sa practice si agricultura.